

Niet alleen de flora maar ook de fauna is erg gevarieerd in het Grotenhout. Reeën en verschillende soorten vleermuizen hebben er hun plek gevonden. Een aantal van de vleermuissoorten zijn typische bosbewoners die oude bomen met veel holtes nodig hebben. Ook onder de broedvogels bevinden zich heel wat soorten die typisch zijn voor oude, structuurrijke bossen als het Grotenhout. De vijver zorgt dan weer voor de aanwezigheid van water- en oevervogels en voor een groot aantal soorten libellen. De grazige en vaak schrale vegetaties rond de vijver en op een aantal bospaden maken van dat gebied een geschikte habitat voor talrijke dagvlinders.

icarusblauwtje
© Luc Van Assche

Meer informatie

Natuur en Bos

anb@vlaanderen.be

www.natuurenbos.be/grotenhout

#grotenhout

 www.facebook.com/natuurenbos

 www.twitter.com/natuurenbos

 www.instagram.com/natuurenbos

Verantwoordelijke uitgever:

Jelle De Wilde
Natuur en Bos van de Vlaamse overheid
Havenlaan 88 bus 75, 1000 Brussel

Vlaanderen
is natuur

WELKOM IN GROTENHOUT

Welkom in het historische Grotenhout!

Grotenhout, een historisch bos

Het 300 hectares grote Grotenhout is gelegen ten zuidwesten van Turnhout, op de grens van de gemeenten Lille en Vosselaar. Het Grotenhout is een van de weinige oude bossen met enige omvang in de Kempen en heeft een ongemeen rijke geschiedenis. De eerste schriftelijke bron die melding maakt van het bos, dateert al uit 1320. Het Grotenhout maakte deel uit van het Land van Turnhout sinds het ontstaan in 1356, waardoor de verschillende heren van Turnhout rechtstreeks beslisten over het beheer van het Grotenhout. Zo zwaaiden achtereenvolgens de hertogen van Brabant, de Bourgondiërs, de Habsburgers, het huis van Nassau en de Pruisen de plak in het Grotenhout. Het belang van het Grotenhout blijkt ook uit de toevoeging ervan aan de lijst met vrijwouden door Filips de Goede in 1430. De vrijwouden waren de belangrijkste jachtdomeinen voor de landsheer en genoten een speciale bescherming. Tot het einde van de 17e eeuw vervulde de jacht de belangrijkste functie in Grotenhout met reeën en everzwijnen als belangrijkste groot jachtwild. Daarin kwam verandering vanaf de 18e eeuw. Het domein bleef in handen van belangrijke adellijke families als Talon, de Merode en Arenberg, maar zij richtten zich op de houtproductie.

goudveil

Flora en fauna

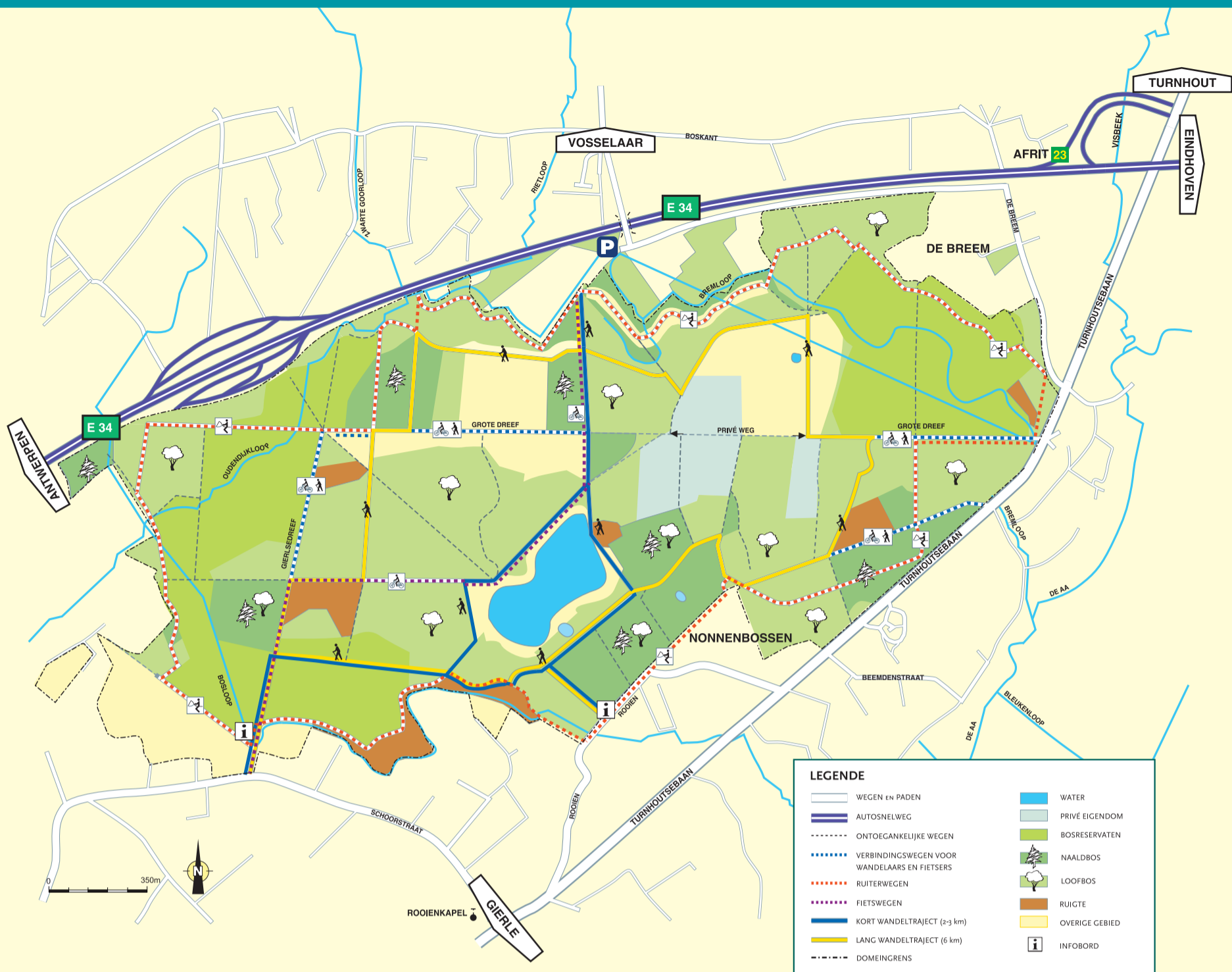
De bijzondere uitgangssituatie voor de Kempen (oud bos op relatief rijke gronden) maakt dat het Grotenhout ook wat biodiversiteit betreft hoge toppen scheert. Het gebied bevat vele zeldzame planten, zowel typische bosplanten als planten van schrale graslanden. In totaal werden er meer dan 360 verschillende plantensoorten gevonden. Het gebied herbergt heel wat voorjaarsbloeiërs die typisch zijn voor oude, natte en relatief voedselrijke bossen zoals muskuskruid, bosanemoon, goudveil, gele dovenetel en slanke sleutelbloem. We treffen ze in het Grotenhout voornamelijk aan in de kleine valleitjes. In de schrale grazige vegetaties rond de vijver en langs een aantal boswegen komen onder andere de volgende soorten voor: grondster, dopheide, struikheide, blauwe zegge en geelgroene zegge. De vochttoestand en zuurtegraad van de bodem zijn bepalend voor de vegetatie in het Grotenhout. Elzenbroek komt voor op de natste plaatsen. De soortenrijke elzen-essenbostypes, rijk aan voorjaarsbloeiërs, worden vooral aangetroffen op de rijkere gronden langs de natuurlijke waterlopen zoals de Oude Dijkloop. Op de iets drogere, maar toch nog relatief voedselrijke, gronden groeien vegetaties met onder andere veel hazelaar, meiklokje en dalkruid. Op de drogere gronden domineren pijpenstrootje, bochtige smele, stekelvaren en vooral adelaarsvaren.

Vanaf 1927 werd het gebied eigendom van de Maatschappij Bernheim uit Brussel. Duizenden bomen werden verkocht en grootschalige kaalkappingen werden uitgevoerd. Gelukkig kon Victor Bracht het bos in 1929 overkopen en de verdere exploitatie stopzetten. Zo werd de aandacht weer naar de jacht verschoven. Die periode is werkelijk een sleutelmoment geweest in de geschiedenis van het gebied.

bloedrode heidelibel
© Luc Van Assche

Beheer

In het Grotenhout streven we naar herstel en uitbreiding van habitattypes waarvoor het gebied ook op Europees niveau van belang is, namelijk de elzen-essenbossen, zure eiken- en beukenbossen, heides en schrale graslanden en voedselrijke ruigtes. De delen met de grootste natuurwaarde zijn aangeduid als bosreservaat. Die zones hebben uitsluitend een ecologische en wetenschappelijke functie. Recreatie en houtwinning zijn er dan ook niet toegestaan. De uitheemse bomen worden er eerst verwijderd, waarna de natuur verder haar gang kan gaan.

Toegankelijkheid

Het Grotenhout is gedurende het hele jaar toegankelijk voor wandelaars, fietsers en ruiters op de voor hen afgebakende paden. De andere paden zijn ontoegankelijk. Voor wandelaars zijn er twee wandelwegen uitgestippeld. Het korte traject (2 à 3 km) loopt rond de vijver en wordt in goede staat gehouden zodat het bijvoorbeeld ook geschikt is voor kinderwagens. Het lange traject (6 km) is iets avontuurlijker. De paden zijn er niet verhard en bij slecht weer is het dan ook raadzaam om laarzen te dragen.

De paden zijn ook toegankelijk voor fietsers (behalve voor mountainbikers), maar de bereikbaarheid ervan is niet gegarandeerd. Het Grotenhout doet ook dienst als verbindingroute tussen twee knooppunten van het fietsroutenetwerk. Ruiters kunnen gebruikmaken van het ruiterspad dat min of meer de buitenrand van het bos volgt.

Zitbanken zijn geplaatst aan de oostkant van de vijver en aan de noordkant van de Zeven Dreven, langs het lange wandelpad. Het Grotenhout is toegankelijk via drie officiële ingangen. Er zijn twee ingangen aan de kant van Gierle, namelijk aan de Schoorstraat en aan Rooien. De derde ingang, waar ook parkeergelegenheid is, bevindt zich aan de brug over de E34 in Vosselaar.

